

Jafnréttisstefna Akureyrarbæjar 2016 – 2019

Akureyrarbær sem stjórnvald

Nefndir, ráð og stjórnir

Við skipan í nefndir, ráð og stjórnir á vegum bæjarins skal í samræmi við jafnréttislög gæta þess að hlutfall kynjanna sé sem jafnast og ekki undir 40% þegar um fleiri en 3 fulltrúa er að ræða. Vinnuhópar og starfshópar sem stofnað er til á vegum bæjarins skulu skipaðir einstaklingum af báðum kynjum. Þetta gildir einnig um hlutafélög og fyrirtæki sem Akureyrarbær er aðaleigandi að svo og félög sem hafa fasta styrktarsamninga við Akureyrarbæ. Undanskilin eru félög þar sem málefnaleg rök má færa fyrir því að stjórnir séu eingöngu skipaðar fólki af öðru kyninu svo sem kvennakórar og karlakórar.

Akureyrarbær gerir sér grein fyrir að ójafnrétti kynjanna er birtingarform sögulegs ójafnvægis í valdahlutföllum milli kvenna og karla sem leitt hefur til mismununar.

Verkefni: Hlutfall kynja í nefndum, ráðum og stjórnnum skal kannað árlega og ábendingum um úrbætur komið til viðeigandi aðila. Kynjahlutfall formanna nefnda verði skoðað sérstaklega. Fyrir sveitarstjórnarkosningar vorið 2018 verður sérstök hvatning send öllum þeim framboðum sem hyggjast bjóða fram þar sem hvatt verður til jafnrar stöðu kynjanna á framboðslistum.

Ábyrgð: Jafnréttisráðgjafi, forseti bæjarstjórnar.

Áfangar: Samantektir verði gerðar á hverju vori. Snemma árs 2018 verði hvatning send tilframboða.

Staða: Hvatning var ekki send til framboða. Búið að taka saman yfirlit yfir skiptingu kynja í ráðum eftir kosningarnar.

Kynjasambætting í stefnumótun

Einn af grunnþáttum hugmyndafræði kynjasambættingar er að horfa fyrirfram til þeirra þátta sem snert geta kynin á ólíkan hátt og bregðast við ef sýnt þykir að verulega muni halla á annað kynið með ákveðinni ákvörðun. Því er mikilvægt að hafa verkfæri til að meta fyrirfram hvaða áhrif ákvarðanir bæjaryfirvalda muni hafa á líf bæjarbúa.

Verkefni: Fræðsla um kynjasambættingu verður fyrir alla bæjarfulltrúa, nefndafólk og stjórnendur í upphafi hvers kjörtímabils. Gátlistinn Gætum jafnréttis verði notaður til að meta áhrif stefnumótunar á kynin http://jafnretti.is/D10/_Files/gatlisti_2007.pdf

Ábyrgð: Jafnréttisráðgjafi, frístundaráð

Áfangar: Fræðsla verði haldin sumarið 2018. Jafnréttisgátlistinn verði kynntur bæjarfulltrúum, nefndafólki og stjórnendum sumarið 2018.

Staða: Hefur ekki komið til framkvæmda.

Kynjuð fjárhagsáætlanagerð

Í kynjaðri fjárhagsáætlanagerð felst að kynjasambættingu er beitt í öllu fjárhagsáætlanuferlinu. Það þýðir að í vinnunni fer fram mat á áhrifum fjárhagsáætlunar á kynin. Markmiðið með matinu er að endurskipuleggja bæði tekju- og gjaldahlið fjárhagsáætlunar á grundvelli jafnréttissjónarmiða. Kynjuð fjárhagsáætlanagerð er metnaðarfullt verkefni sem kallar á breytingu í hugsun og verki með það að leiðarljósi að skapa sem mest jafnræði á meðal bæjarbúa. Fræðsla og kynning um kynjaða fjárhagsáætlanagerð fyrir alla bæjarfulltrúa, embættismenn, starfsmenn nefnda, nefndafólk og stjórnendur fór fram í mars 2015.

Verkefni: Fræðslu um kynjaða fjárhagsáætlun verði haldið áfram og gerðar verði leiðbeiningar um beitingu kynjasambættingar í gerð fjárhagsáætlana.

Ábyrgð: Bæjarráð, frístundaráð, fjársýslusvið.

Staða: Hefur ekki komið til framkvæmda að neinu marki.

Áfangar: Nánari fræðsla og kynning verði haldin á hverju hausti í tengslum við fjárhagsáætlanagerð. Gátlisti vegna ákvarðana um breytingar á starfsemi hefur verið útbúinn og skal kynntur fyrir bæjarfulltrúum, nefndafólki og stjórnendum eigi síðar en í ársbyrjun 2016.

Verkefni: Gerð verði aðgerðaáætlun fyrir verkefnið. Áætlunin verði lögð fyrir bæjarráð.

Ábyrgð: Bæjarráð, frístundaráð, fjársýslusvið.

Áfangar: Áætlun verði lögð fyrir bæjarráð vorið 2016.

Staða: Hefur ekki verið unnið nógu markvisst eftir þessu. Gátlisti er þó til og er notaður þegar sótt er um viðauka vegna fjárhagsáætlunar til bæjarráðs.

Verkefni: Aðferðafræði kynjaðrar áætlunar verði beitt við fjárhagsáætlanagerð.

Ábyrgð: Bæjarráð, frístundaráð, fjársýslusvið.

Áfangar: Innleiðing verði vel á veg komin við gerð áætlunar fyrir árið 2017.

Staða: Er ekki komið til framkvæmda.

Afnám staðalímynda

Í staðalímyndum felast einfaldaðar og einsleitar skoðanir um hóp af fólki. Þær eru oft, en þó ekki alltaf, neikvæðar og geta verið byggðar á fordómum. Mikilvægt er að haldið sé á lofti jákvæðum kynjaímyndum og fordæmum samhliða því sem unnið er gegn fordómum, háttsemi, málfari og

myndmáli sem byggir á hugmyndum um æðri og óæðri stöðu annars kynsins eða á staðalímyndum fyrir hlutverk karla og kvenna.

Verkefni: Starfsfólki, bæjarfulltrúum og nefndafólki verði veitt fræðsla um staðalímyndir og hvatt til að fjalla um þær á sínum vettvangi.

Ábyrgð: Frístundaráð, jafnréttisráðgjafi og stjórnendur.

Áfangar: Frístundaráð taki saman fræðslupakka sem sendur verður á stjórnendur og stjórnendum falið að kynna starfsmönnum sínum í byrjun hvers vetrar. Fyrsti fræðslupakki verði tilbúinn fyrir árslok 2016.

Staða: Hefur ekki verið gert.

Jafnréttisáætlanir

Til þess að jafnréttissjónarmið verði eðlilegur hluti af starfsemi bæjarins skulu allir vinnustaðir bæjarins með 25 starfsmenn eða fleiri gera jafnréttisáætlanir í samræmi við jafnréttislög. Áætlanirnar skulu vera aðgerðabundnar. Þetta gildir einnig um hlutafélög og fyrirtæki sem Akureyrarbær er aðaleigandi að svo og félög sem hafa fasta styrktarsamninga við Akureyrarbæ. Jafnréttisáætlunum skal skilað inn til frístundaráðs til umfjöllunar. Sérstaklega skal fjalla um kynjasambættingu og staðalímyndir í jafnréttisáætlunum.

Verkefni: Settar verði á stofn jafnréttisnefndir hjá þeim stofnunum sem gera skulu jafnréttisáætlanir. Hlutverk nefndanna verði m.a. að vinna skipulega að eftirfylgni við jafnréttisáætlanir.

Ábyrgð: Jafnréttisráðgjafi, forstöðumenn stofnana.

Áfangar: Skýrslur um gang mála skulu lagðar fyrir frístundaráð árlega.

Staða: Kallað hefur verið reglulega eftir þessum upplýsingum en hafa ekki verið lagðar árlega fyrir frístundaráð. (áður samfélags- og mannréttindaráð).

Jafnréttisviðurkenningar

Frístundaráð tekur upp þá nýjung að veita ár hvert viðurkenningu þeirri stofnun, fyrirtæki, nefnd eða ráði Akureyrarbæjar, einstaklingi eða félagi sem hefur að mati nefndarinnar staðið sig best undangengið ár við framgang jafnréttismála á Akureyri með það að markmiði að auka jafnréttishugsun á Akureyri.

Verkefni: Frístundaráð auglýsir eftir tilnefningum. Frístundaráð, f.h. bæjarstjórnar Akureyrar, veitir árlega viðurkenningu til þeirrar stofnunar eða þess fyrirtækis í bæjarfélaginu sem mest hefur unnið að framgangi jafnréttisstefunnar og/eða gefið jafnréttismálum sérstakan gaum.

Ábyrgð: Frístundaráð og jafnréttisráðgjafi.

Áfangar: Auglýst skal eftir tilnefningum fyrir vorið 2016.

Staða: Auglýst var eftir tilnefningum vorið 2018 og viðurkenningar afhentar Sumardaginn fyrsta.

Þróunarleiðtogar

Nýjung í jafnréttisstarfi Akureyrarbæjar er útnefning þróunarleiðtoga. Hlutverk þeirra er að vera málsvarar kynjasambættingar í öllu starfi og ákvörðunum.

Verkefni: Í hverri nefnd og á hverri deild verði útnefndir þróunarleiðtogar. Þróunarleiðtogar verði einnig í hverjum leikskóla og grunnskóla. Hlutverk þeirra er að vera málsvarar kynjasambættingar. Gerð verði lýsing á hlutverki leiðtogganna og auglýst eftir þróunarleiðtogum innan hvernar deildar/vinnustaðar. Þróunarleiðtogar fái námskeið og fræðsluefni. Sameiginlegir fundir verði með þróunarleiðtogum.

Ábyrgð: Frístundaráð, jafnréttisráðgjafi og aðstoðarmaður bæjarstjóra.

Áfangar: Hafist verði handa við að útbúa fræðsluefni fyrri hluta árs 2016. Nokkrir þróunarleiðtogar verði útnefndir í tilraunaskyni fyrri hluta árs 2016. Tilnefningu lokið haustið 2016.

Staða: Verkefnið er á starfsáætlun frístundaráðs á árinu 2018 og verður klárað.

Akureyrarbær sem vinnustaður

Ráðningar

Samkvæmt jafnréttislögum hafa atvinnurekendur þá skyldu að vinna markvisst að því að jafna stöðu kynjanna innan fyrirtækis síns eða stofnunar og stuðla að því að störf flokkist ekki í sérstök kvenna- og karlastörf. Þá leggja lögin sérstaka áherslu á að jafna hlut kynjanna í stjórnunar- og áhrifastöðum. Margir vinnustaða Akureyrarbæjar eru kynjaskiptir og til að reyna að hafa áhrif þar á er föst regla að í starfsauglýsingum er vitnað til jafnréttisstefnu bæjarins svo ljóst sé að laus störf standi báðum kynjum til boða. Vísað er til Verklagsreglna vegna ráðninga stjórnenda og annars starfsfólks m.t.t. kynjasjónarmiða um nánari leiðbeiningar.

Verkefni: Skoðaðar verða sértækar aðgerðir á vinnustöðum bæjarins í því skyni að fjölga starfsmönnum af því kyni sem er í minnihluta.

Ábyrgð: Sviðstjóri stjórnslusviðs, forstöðumaður mannauðsdeildar, forstöðumenn stofnana, jafnréttisráðgjafi, frístundaráð

Áfangar: Fræðsla um staðalímyndir og mögulegar leiðir til að vinna gegn því að störf flokkist í kvenna- og karlastörf skal vera í boði árlega.

Staða: Þrjár stofnanir hafa unnið markvisst að því að fjölga starfsmönnum af því kyni sem er í minnihluta; Öldrunarheimili Akureyrar, Slökkvilið Akureyrar og Leikskólinn Lundarsel.

Starfsþjálfun og endurmenntun

Atvinnurekendur ber í samræmi við jafnréttislög að tryggja að konur og karlar njóti sömu möguleika til endurmenntunar, símenntunar og starfsþjálfunar svo og til að sækja námskeið sem haldin eru til að auka hæfni í starfi eða til undirbúnings fyrir önnur störf.

Verkefni: Stjórnendur verði reglulega minntir á þetta ákvæði. Í starfsmannakönnunum, sem gerðar eru reglulega, verði ávallt spurt út í þátttöku í símenntun. Gerðar verði samantektir á nýtingu stjórnenda á stjórnendafræðslu sem í boði er.

Ábyrgð: Forstöðumaður mannauðsdeildar, jafnréttisráðgjafi.

Áfangar: Samantekt á nýtingu stjórnendafræðslu verði gerð árlega.

Staða: Er framkvæmt reglulega í starfsmannakönnunum og kyngreindar upplýsingar um þátttöku í stjórnendafræðslu á vegum Stjórnsýslusviðs hafa verið teknar saman. Í byrjun árs 2018 lauk vinnu við þarfagreiningu vegna stjórnendafræðslu. Verkefnið var unnið með þátttöku allra stjórnenda og gaf viðamiklar upplýsingar um hvað leggja ber áherslu á í fræðslumálum innan stjórnendafræðslunnar. Afurð verkefnisins er starfsþróunaráætlun fyrir stjórnendur Akureyrarbæjar til þriggja ára þar sem lögð er áhersla á að koma á mótis við þarfir beggja kynja.

Samræming fjölskyldu og atvinnulífs

Til að gera konum og körlum sem starfa hjá Akureyrarbæ kleift að samræma starfsskyldur sínar og fjölskylduábyrgð er mikilvægt að starfsfólk njóti sveigjanleika eins og kostur er. Þá er mikilvægt að hvetja bæði kyn til að nýta fæðingarorlof og hvetja foreldra til að skipta með sér heimaveru vegna veikinda barna.

Verkefni: Í starfsmannakönnunum sem gerðar eru reglulega verði ávallt spurt um samræmingu starfs og einkalífs.

Ábyrgð: Forstöðumaður mannauðsdeildar, jafnréttisráðgjafi, stjórnendur.

Áfangar: Smærri úttektir verði gerðar 2017 m.a. könnun meðal kjörinna fulltrúa og nefndafólks.

Staða: Er framkvæmt reglulega í starfsmannakönnunum. Starfsmannakönnun verður lögð fyrir á vorönn 2019.

Launajafnrétti

Jafnréttislög kveða á um að konum og körlum sem starfa hjá sama atvinnurekanda skuli greidd jöfn laun og skuli njóta sömu kjara fyrir sömu eða jafnverðmæt störf. Akureyrarbær hefur sett sér það markmið að eyða óútskýrðum launamun. Að teknu tilliti til niðurstöðu síðustu tveggja launaúttekta skal hafa dregið úr óútskýrðum mun á launum kynjanna í næstu úttekt.

Verkefni: Gerð verði úttekt á launum starfsfólks.

Ábyrgð: Sviðsstjóri stjórnslusviðs, jafnréttisráðgjafi.

Áfangar: Úttektin verði framkvæmd á árinu 2016.

Staða: Bæjaráð tók ákvörðun um að fara ekki í gerð launagreiningar þar sem ákveðið var að fara í jafnlaunavottun og vinna vegna hennar er í gangi.

Jafnlaunavottun

Í samstarfssamningi meirihluta bæjarstjórnar Akureyrar kemur fram að fengin skuli jafnlaunavottun. Á vegum velferðarráðuneytisins hefur verið unninn jafnlaunastaðall ÍST 85:2012 og er unnið að innleiðingu hans með tilraunaverkefnum.

Verkefni: Fylgst verður með því þróunarstarfi sem unnið er í jafnlaunavottun á vegum velferðarráðuneytis og kannað hvort Akureyrarbær getur gerst aðili að því.

Ábyrgð: Jafnréttisráðgjafi og sviðsstjóri Stjórnslusviðs.

Áfangar: Fyrir lok þessa kjörtímabils verði tekin ákvörðun um hvort Akureyrarbær sækir um jafnlaunavottun.

Staða: Er í vinnslu og áætlað er að henni ljúki eigi síðar en 30. apríl 2019.

Akureyrarbær sem þjónustuaðili

Skólar, íþróttar- og tómstundastarf

Menntun og skólastarf

Leik- og grunnskólar innleiði gátlista fyrir starfsfólk skólanna þar sem farið er yfir atriði sem snerta jafnrétti og önnur mannréttindi. Taka skal mið af gátlista sem notaður er innan Háskóla Íslands og leyfi fengið til að aðlaga listann að leik- og grunnskólastarfi.

Verkefni: Fræðsluviði verði falið að leita eftir leyfi hjá HÍ til að aðlaga gátlistann að leik- og grunnskólastarfi. Fræðsluvið sjái um aðlögun gátlistans.

Ábyrgð: Sviðsstjóri fræðslusviðs.

Áfangar: Aðlögun gátlistans verði lokið fyrir vorið 2016 og stefnt að því að kynna hann starfsfólki leik- og grunnskóla haustið 2016.

Staða: Er í vinnslu hjá sviðsstjóra fræðslusviðs.

Tómstundir og íþróttir

Ákvæði jafnréttislaga um að gæta skuli kynjasambættingar við alla stefnumótun og áætlanagerð í tómstunda- og íþróttastarfi gildir um starfsemi bæjarins sem og starfsemi félaga sem hafa fasta

styrktarsamninga við Akureyrarbæ. Einnig er mikilvægt að horfa til staðalímynda kynjanna í tómsunda- og íþróttastarfi.

Verkefni: Inn í samninga Akureyrarbæjar við félög sem sinna íþrótt- og tómsundastarfi komi ákvæði um kynjasambættingu. Fræðsla um staðalímyndir verði boðin öllum tómsunda- og íþróttafélögum bæjarins sem og starfsfólki Akureyrarbæjar sem vinnur að tómsunda- og íþróttamálum.

Ábyrgð: Frístundaráð og ÍBA.

Áfangar: Eftir því sem samningar eru endurskoðaðir skal bæta í þá ákvæðum um kynjasambættingu. Veturinn 2015-2016 verði fræðslufundur í boði í samstarfi við ÍBA.

Staða: Ákvæðum um kynjasambættingu var bætt inn í samninga 2016. Fræðslufundir hafa ekki verið haldnir.

Kynbundin og kynferðisleg áreitni

Sem atvinnurekanda ber Akureyrarbæ að gera sérstakar ráðstafanir til að koma í veg fyrir kynbundna eða kynferðislega áreitni á vinnustöðum, stofnunum, í félagsstarfi eða skólum.

Verkefni: Reglulega verði minnt á leiðbeiningar um viðbrögð við kynferðislegri áreitni og einelti á vinnustöðum Akureyrarbæjar og boðið upp á fræðslu um kynferðislega og kynbundna áreitni. Þegar gerðar eru starfsmannakannanir skal spurt hvort starfsfólk hafi orðið fyrir áreitni eða viti að aðrir starfsmenn bæjarins hafi orðið fyrir áreitni á vinnustað.

Ábyrgð: Jafnréttisráðgjafi, forstöðumaður mannauðsdeildar..

Áfangar: Deildum og stofnunum bæjarins standi ávallt til boða fræðsla um áreitni á vinnustöðum.

Staða: Til er yfirlit yfir fræðslu undanfarinna ára sem þarf þó að uppfæra fyrir 2017 og 2018.

Kynbundið ofbeldi

Eitt af markmiðum jafnréttis laga er að vinna gegn kynbundnu ofbeldi. Samkvæmt skilgreiningu laganna er kynbundið ofbeldi „ofbeldi á grundvelli kynferðis sem leiðir til, eða gæti leitt til, líkamlegs, kynferðislegs eða sálræns skaða eða þjáninga þolanda, einnig hótun um slíkt, þvingun eða handahófskennda sviptingu frelsis, bæði í einkalífi og á opinberum vettvangi.“

Verkefni: Aðgerðaáætlun um viðbrögð við kynbundnu ofbeldi verði endurskoðuð.

Ábyrgð: Velferðarráð.

Áfangar: Endurskoðuð áætlun liggja fyrir haustið 2016.

Staða: Endurskoðuð áætlun kláruð vorið 2018. Bíður samþykktar bæjarstjórnar.

Annað:

- Á árinu 2018 (haust) var samþykkt að fara í samstarf við RHA um framkvæmd könnunar á jafnréttisstarfi íþrótt- og tómsundafélaga. Niðurstöður verða kynntar í byrjun árs 2019.
- Á árinu 2018 hófst vinna við norrænt samstarfsverkefni þar sem framkvæmd verður könnun um kynferðislega áreitni á vinnustöðum. Stofnanir Akureyrarbæjar sem taka þátt í þessu verkefni eru Öldrunarheimili Akureyrar, starfsfólk í heimaþjónustu og starfsfólk á búsetusviði.
- Á árunum 2016 og 2017 var kallað eftir upplýsingum um jafnréttisáætlanir stofnanna. Eftirtaldar stofnanir hafa gert jafnréttisáætlun en í mörgun tilfellum er kominn tími á endurskoðun.
 - Brekkuskóli
 - Giljaskóli
 - Glerárskóli
 - Leikskólinn Hulduheimar
 - Leikskólinn Hólmasól
 - Leikskólinn Kiðagil
 - Leikskólinn Lundarsel
 - Leikskólinn Naustatjörn
 - Leikskólinn Pálmholt
 - Lundarskóli
 - Naustaskóli
 - Oddeyrarskóli
 - Síðuskóli
 - Slökkviliðið
 - Tónlistarskólinn
 - Öldrunarheimilin
- Kynjahlutfall í ráðum og stjórnnum er sem hér segir:

	Fjöldi		%		með áheyrnfltr		%		Varamenn		með áheyrn		Formaður	
	kk	kvk	kk	kvk	kk	kvk	kk	kvk	kk	kvk	kk	kvk	kk	kvk
Bæjarstjórn og fastanefndir:														
Bæjarstjórn	5	6	45,5	54,5					5	6				1
Bæjarráð	2	3	40,0	60,0	3	4	42,9	57,1	2	3	2	4	1	
Fristundaráð	2	3	40,0	60,0	2	4	33,3	66,7	1	4	1	5		1
Kjörstjórn	1	2	33,3	66,7					3	0				1
Skipulagsráð	3	2	60,0	40,0	4	2	66,7	33,3	4	1	5	1	1	
Fræðsluráð	2	3	40,0	60,0	2	4	33,3	66,7	2	3	3	3		1
Stjórn Akureyrarstofu	2	3	40,0	60,0	3	3	50,0	50,0	2	3	3	3		1
Umhverfis- og mannvirkjaráð	3	2	60,0	40,0	3	3	50,0	50,0	2	3	3	3	1	
Velferðarráð	2	3	40,0	60,0	2	4	33,3	66,7	2	3	2	4		1
Samtals	22	27	44,9	55,1	19	24	44,2	55,8	23	26	19	23	3	6
Önnur ráð og nefndir - fulltrúar Akureyrarbæjar														
Barnaverndarnefnd Eyjarfjarðar	2	2	50	50										
Kjarasaminganefndir/kjaranefndir	2	1	66,7	33,3					0	3				